

UN DIA A LA VIDA DELS IBERS

Sra. Ana Maria Pérez i Sra. Teresa Cumplido. CEIP Santa Creu de Calafell, Calafell (Catalunya)

Bona tarda. La meua companya Teresa Cumplido i jo mateixa, Anna Maria Pérez treballem en el col·legi Santa Creu de Calafell. És una escola d'ensenyament infantil i primària. Té 3 línies i 640 alumnes.

Calafell és un nucli privilegiat, té restes d'una antiga ciutat ibera, i el seu estat de conservació i reconstrucció va possibilitar que la nostra escola desitgés aprofitar el seu valor com a eina educativa, ensenyar als alumnes l'amor, l'estimació per unes restes d'uns avantpassats que havien viscut en el nostre indret.

El 1996 el nostre centre va presentar un projecte sobre civilitzacions antigues a Europa, dintre del marc dels projectes Comenius. El nostre projecte es va anomenar IBERCA: Ibers a Catalunya.

Això suposava també treballar altres civilitzacions antigues i properes al món ibero: la cultura celta i la cultura etrusca. Dues escoles europees es van afegir per treballar aquestes cultures: una de Madeira i l'altra de Goito a Itàlia. Els objectius generals van ser: desenvolupar la cultura ibera i fer comparacions amb les altres cultures europees; localitzar geogràficament les respectives civilitzacions; elaborar un material didàctic; un millor coneixement de les diferents cultures i un enriquiment cultural per al projecte d'una Europa Comuna.

Ara exposarem el que correspon a la cultura ibera. El primer any 97-98 vam començar a treballar el món ibero. Quins eren els nostres objectius? Primer aprofitar els recursos de la localitat, sensibilitzar els alumnes en el coneixement de la forma de viure i costums dels avantpassats, en aquest cas una tribu ibera que es va anomenar "els Copetans", i aprendre a valorar les restes. L'activitat quedava dintre l'àrea de Ciències Socials; a 3r. treballen el poble; a 4rt estudien la comarca; a 5è estudien els ibers a Catalunya; i a 6è els ibers a la Península Ibèrica.

Un altre objectiu era fer participar tota l'escola. Tant la col·laboració dels professors com de l'Ajuntament i la implicació dels pares van fer possible que el resultat final, la representació d'uns ibers a la ciutat ibèrica es portés a terme.

Al llarg del curs es va fer una programació d'activitats interdisciplinàries des de 3r. Fins a 6è.

Podem veure-ho, per exemple, del curs 97, amb alumnes de 3r. És una activitat obligatòria visitar la ciutat ibèrica i, aprofitant també les activitats de plàstica, realitzar dibuixos en cartolina per guarnir els passadissos: àmfores, plànols de la ciutat, mural on hi hagués les eines que usaven els ibers,... En llengua catalana confeccionar un dossier sobre la visita a la ciutat, on hi hagués un plànol, una redacció i les eines que utilitzaven, i després, a Informàtica, picar a l'ordinador les redaccions i allò que es pogués fer dintre la informàtica.

Amb els alumnes de 4rt. es tractava de confeccionar un mapa dels assentaments ibers de la comarca del Penedès; i, a Coneixement del Medi, conèixer la situació geogràfica d'altres assentaments ibers a la comarca.

També els de 3r. van dibuixar i guarnir receptes iberes, –això ja va ser al començament del curs 98– copiar receptes iberes i realitzar redaccions i picar-les a l'ordinador.

A 4rt. dintre la visita a la ciutat consistia a fer un taller de confecció de cordills i donar un altre tomb a la ciutat ibèrica. En llengua catalana explicacions i comentaris de la situació de

la construcció dels habitatges, en la situació en què es trobava la ciutadella ibèrica. I després també una obligada redacció sobre la visita.

A 5è, en l'àmbit de plàstica, confeccionar un mapa de les comarques de Catalunya i els assentaments ibers, i en els tallers, fer teixits, estampació i escriptura, murals on hi hagués vestits d'homes i de dones, armes, àmfores, guerrers i ceràmica, i realització plàstica d'objectes dels ibers. I també dibuixos de simetries.

Quant a coneixement del medi, conèixer la situació geogràfica dels assentaments ibers a les comarques de Catalunya, concretament del Baix Penedès i el Gran Penedès, visitar la ciutadella per fer diferents tallers, i, també en aquell moment, durant l'any 98, van sortir diverses notícies ibèriques, que s'anaven trobant noves restes dels ibers a diferents indrets d'Europa, i les van recollir com a informació i en feien murals.

En llengua catalana llegir i comentar el que s'havia elaborat i també llegir i comentar les notícies que anaven sortint en el diari. I en informàtica, doncs igual: passar a ordinador les respostes.

Després, a 6è, els nens també visitaven la ciutadella i feien tallers sobre com els ibers feien toves i els encofrats de les parets de les cases, i una confecció del mapa d'Espanya amb els assentaments ibers més importants que hi havia a la península.

Dintre Coneixement del Medi, la visita obligada a la ciutadella, que encara es fa, un dossier sobre com era l'organització social, comercial i religiosa dels ibers, i estudiar la situació geogràfica dels jaciments ibers més importants d'Espanya.

A llengua catalana, el mateix que abans: redacció i comentari sobre la informació obtinguda del dossier i picar a informàtica les respostes i la redacció.

Tot això al final es va resumir i volíem acabar l'experiència fent una representació realment viva a la ciutadella. La proposta era primer als pares, després a l'Ajuntament perquè ens ajudés, i després, indubtablement, a altres membres de la comunitat educativa que ens havien d'ajudar a fer una sèrie d'eines i de vestimentes per completar la representació.

Això ho explicarà la meua companya.

Sra. Maria Teresa Cumplido

El plantejament de la representació a la ciutadella ibèrica va comportar una programació específica per a aquesta activitat, en la qual **teníem un objectiu general que ja era el propi del projecte Comenius, que era el coneixement de les diferents cultures d'Europa. Després van sorgir-ne d'altres, molt més concrets, que eren l'estudi de l'organització social, i político-cultural dels ibers, que es treballava a Cicle superior; respectar i valorar l'entorn cultural i artístic del nostre municipi, i utilitzar com a recursos l'entorn i el llegat dels nostres avantpassats**, i en aquest cas concret, la ciutadella ibèrica.

Tot això va suposar replantejar-nos noves activitats perquè l'objectiu que teníem era que tot el material que es necessitava per a aquesta representació l'havien de confeccionar els propis alumnes. D'aquí vindrà que quan veureu les diapositives, o si heu anat a baix a l'exposició, com que som una escola de primària i manquen diners, vam aprofitar, i la majoria de les eines que vam fer estan fetes amb cartró, pintades pels alumnes, lligant-les amb cordill, anant a buscar canyes a pagesos que ens deixaven les canyes de les tomaqueres, etcètera, etcètera. És a dir que també vam fer un bon treball de reciclatge.

Les eines no són molt fidedignes, perquè les van fer ells mateixos, - i tot i que tenien l'assessorament dels arqueòlegs de la ciutadella -, preteníem que els nens fessin seu tot aquell material.

Això ens va portar a una primera reunió de tot el claustre per veure de quina manera s'havia de seleccionar els alumnes que haurien de fer la representació. Tots vam estar d'acord que això hauria de ser voluntari, i que no podia quedar exclòs cap nen de l'escola, per la qual cosa, la primera activitat que vam fer va ser una carta informativa als pares explicant la nostra proposta, i demanant-los que parlessin amb els seus fills i que lliurement ells decidissin si volien participar o no d'aquesta activitat. Això comportava que els pares es feien responsables de confeccionar el vestit dels seus fills.

Vam quedar molt sorpresos quan més de 100 alumnes van portar el paper signat pels pares i comproment-se a fer la representació.

El segon pas que vam haver de donar va ser un calendari per confeccionar els patrons d'aquests vestits, i que els pares i les mares vinguessin a l'escola, en horari extraescolar, i juntament amb un grup de mestres anessin tallant els patrons i portessin després els vestits confeccionats.

Mentrestant, els alumnes del Cicle superior van començar a confeccionar tota una sèrie de tallers, que van poder decidir quins eren quan van veure la resposta de què 100 alumnes s'havien apuntat a aquesta activitat. Aleshores vam decidir, juntament amb els arqueòlegs municipals quines escenes de la vida dels Ibers havíem de representar a la ciutadella per tal que després poguessin fer els tallers corresponents a les eines que havíem de necessitar.

Els tallers que vam decidir que es farien eren escenes de pastors, de teixidores. Després hi havia unes senyores, la senyora del cabdill i de la noblesa, que passejarien per la ciutadella, un consell de govern on hi havia el cabdill, els seus consellers i altres membres,, també hi hauria soldats de guàrdia, els constructors de toves, reparadores de xarxes, soldats en defensa de la muralla, un molí de farina, mestres i nens aprenent l'escriptura, i tallers de ceràmica.

Quan vam plantejar 100 nens a la ciutadella, com els controlarem perquè estiguin fent la feina que han de fer i no corrin cap risc i veritablement facin la representació? Aleshores vam creure convenient que també un grup de mestres voluntaris es feia càrrec, vestits també d'iberes – perquè totes les voluntàries van ser dones, no hi va haver cap iber.

A partir d'aquí van confeccionar els tallers els alumnes de Cicle superior, van fer totes les armes que necessitaven els soldats, es van confeccionar els vestits i els arqueòlegs municipals novament van venir a l'escola, van ensenyar als alumnes de 6è. a fabricar l'òxid de ferro amb els seus morters per xafar bé la terra, i els mateixos alumnes, també fora de l'horari escolar, vam estampar tots els vestits, o almenys els de la majoria de dones iberes que després havien de sortir.

Cal dir que és extraordinària la capacitat i creativitat que tenen els alumnes. Perquè era difícil estampar els vestits, perquè primer havies de fer servir molt paper perquè no es taquessin, havies de fer servir la taula, anar movent, anar traient papers...

Veureu, doncs, ara, el que va ser aquesta representació. Tot el material que es va generar d'aquest projecte resta al Centre de Recursos del Baix Penedès, juntament amb un vídeo de la representació, i tots els dossiers que es van preparar per treballar els alumnes.

Això van ser els guarniments que portaven les dones iberes que els vam fer amb pasta de sopa, macarrons, etcètera, etcètera, i després pintat amb púrpura, amb caps de "caserío", ens vam haver d'inventar la cinta que els aguantés, etcètera, etcètera.

Després la falcata, que era una de les armes típiques iberes, i vam fer el procediment i l'esquema, els patronatges de les armes de tots els tallers perquè aquests tallers també s'enviaven a les escoles associades, per si ells volien, en algun moment, treballar-los.

I penso que el millor que podem fer perquè vosaltres valoreu la feina, és veure les diapositives i el resultat final.

A la representació, la primera escena que veien els nens, era un grup de pastors amb la mestra corresponent, tocant la flauta.

Una altra vista era un grup de nens que representava que eren uns soldats que estaven guardant la muralla per evitar que ningú enemic s'aproximés. Això era molt impactant perquè la carretera nacional passa al costat, i els cotxes, per un moment, quedaven una mica sorpresos de què a la Ciutadella hi havia gent.

Tots els alumnes de l'escola van poder visitar la representació: els grans ho van fer caminant i els petits en autocar.

En aquest grup hi ha un mestre que està ensenyant l'escriptura ibera i els nens intenten aprendre.

Aquí hi ha un grup de nens , els més grans, que estaven fent encofrats. La manera d'aixecar parets de les cases.

Una altra vista d'altres nens que estaven agafant la terra per ficar-la dintre del lloc de l'encofrat.

Aquí, aquests nens estaven fent toves. Són els que més van disfrutar perquè són els que més es van embrutar.

En aquest cas hi havia un grup d'ibers que estaven fent un sacrifici.

Aquí estaven fent farina, en un molí que hi ha, però han quedat d'esquena. No sé si hi ha una altra diapositiva que es vegi millor.

A cada grup vam intentar que hi hagués nens de totes les edats, perquè quan sorgia el problema que un dels petits tenia necessitat d'anar al lavabo, els grans se'n feien càrrec i els portaven, i els transportaven, la qual cosa era també molt impactant perquè veritablement la ciutadella tenia vida. És a dir, hi havia un grup de nens que anaven, els altres que venien, la gent que anava a visitar-la es barrejaven amb ells...

Aquí es veu el cabdill amb la casa on hi havia el consell de govern perquè se'ls havia plantejat un problema que és que s'havien quedat sense aigua i tenien por d'una invasió dels romans. I aleshores estaven reunits per veure què decidien fer, si sortien a buscar l'aigua, si no sortien a buscar l'aigua.

Aquí es veu un mercat.

Després, fins les 12, els nens de l'escola visitaven les diferents escenes de la representació. Des de les 12 fins la 1 van arribar els pares per visitar els seus fills i la vida de la ciutadella ibèrica.

Hem de dir que molts pares no havien visitat mai la ciutadella. Amb motiu d'aquesta representació s'hi van apropar.

Per finalitzar, dir que aquesta tasca que va ser feta el 98, encara es fa durant les jornades culturals perquè volem que aquest projecte Comenius no es quedi simplement en 3 anys, sinó que encara continuï.

El que fem és que els nens de 5è i de 6è continuen treballant una mica més el que és el món dels ibers, i les cultures que havíem treballat, com és la cultura celta i la cultura etrusca, i tinguin una mena de base per fer comparacions, i realment tinguin més coneixement de civilitzacions antigues i vulguin estimar més les restes que han deixat els avantpassats, i siguin millors persones.

Gràcies.